

Het weesmeisje en de luitenant

GenTalk Famillement 2 juni 2016 door Sylvia Suvaal

Genealogie is voor mij “geïllustreerde sociale geschiedenis”. De petits histoires van echte mensen geven het verleden een gezicht, een hart. Maar familiegeschiedenis is ook een soort detectivestory. Net als de speurder in zulke verhalen ga je allereerst af op feitenmateriaal. Maar je gebruikt ook je intuïtie om je op het al dan niet juiste spoor te brengen. Mijn verhaal gaat over zo’n speurtocht.

Toen ik als 20-jarige studente geschiedenis begon met mijn onderzoek, had me al meteen voorgenomen dat ik de vrouwelijke lijnen in mijn kwartierstaat minstens even belangrijk vond als de mannelijke. Het moest maar eens afgelopen zijn met die rare focus op de ‘stamlijn’: alsof alleen die ertoe deed.

Maar tóch begon ook ik met de geschiedenis van mijn achternaam. Het is een ongebruikelijke achternaam en dat maakte me nieuwsgierig. De familie verhalen over de herkomst spraken elkaar tegen. Zo zouden we afstammen van de Hugenoten maar de naam zou óók iets te maken hebben met het leger van Napoleon. Vooral dat laatste leek me nonsens. Het leger van Napoleon had immers niks te maken met protestantse vluchtelingen.

Het weesmeisje

Het onderzoek leidde me van Rotterdam naar Zeeland; via meerdere generaties scheepstimmerlieden naar mijn bet-betovergrootvader Cornelis Abraham Suvaal. En via hem naar de vroegst bekende voorouder in mijn ‘stamlijn’.

En wat bleek – dat was een vrouw! We hebben onze achternaam te danken aan ene Cornelia Suvaal uit Middelburg die op 18 maart 1802 ongehuwd een kind krijgt. Geweldig vond ik dat!

Maar het bleef jammer dat het niet mogelijk bleek om verder in de tijd te komen dan Cornelia Suvaal uit 1772, geboren ‘onder stadsambachten te Middelburg’.

Er is tamelijk veel gepubliceerd over de Zeeuwse familie Cheval/Cevaal/Suvaal. De eerste Cheval kwam net als zovelen als protestantse vluchteling aan het einde van de 16^e eeuw uit Wallonië of Noord-Frankrijk naar Zeeland. Mogelijk was hij paardenhandelaar. Het lijkt waarschijnlijk dat Cornelia op de een of andere manier in deze familie thuishoort, bewijzen kunnen we dat niet.

Toch kon en kan ik het niet laten om verder te speuren en te speculeren.

Cornelia noemt haar enige zoon Cornelis Abraham. Gewone mensen van protestantse huize hadden in die tijd zelden een dubbele naam. Wat als Cornelia 'Abraham' niet bedoelde als een tweede naam á la Floris Jan, maar als een soort patroniem? Met andere woorden: zou Cornelia's vader Abraham hebben geheten?

Er zijn wel wat DTB-snipperen over in Zeeland en zo stuitte ik op de ondertrouwinschrijving van het echtpaar Abraham Suvaal en Elizabeth Jansen in oktober 1768 in Sint Laurens, een dorp bij Middelburg.

Op basis van die gegevens *zouden* dat Cornelia's ouders kunnen zijn. Maar ja, meer dan een vaag vermoeden was dat nooit.

En er was nog iets anders, een gevoel dat ik altijd kreeg als ik over Cornelia nadacht. Dat is dat zij de indruk maakt van een vrouw zonder stevige 'roots', iemand met een ontwricht leven. Later ontdekte ik dat ze in de Koningsstraat woonde, praktisch om de hoek van het Middelburgse Armweeshuis. Het is ook bekend dat de weesmeisjes werden opgeleid tot dienstbode en wasvrouw. Vanuit het vermoeden dat Cornelia al jong wees was geworden, bekeek ik in juni 2008 in het Zeeuws archief de notulen van de regenten van het Armweeshuis. En wat las ik daar:

"Op den 5e July 1781 als hele wezen aangenomen, Jan Suvaal, 12 jaar, van St. Laurens, Cornelia Suvaal, 9 jaar, en Cornelis Suvaal, 7 jaar, beiden Stads Middelburg Ambacht, de vader was Abraham Suvaal, de moeder Elisabeth Jansen."

Alle puzzelstukjes vielen plotseling in elkaar. Je mag natuurlijk niet hardop juichen in een studiezaal maar ik zat – in stilte – te stuiteren op mijn stoel. Ik bladerde natuurlijk verder. Er was vast meer over Cornelia te vinden. En inderdaad... ik vond iets.

Zeven jaar later, in 1788, wordt het 16 jaar oude weesmeisje Cornelia Suvaal **begraven**.

Daar ging mijn theorie. Daar ging mijn euforie. Geen antwoorden dus, maar meer raadsels. Mijn gevoel zegt nog steeds, héél onwetenschappelijk: maar Cornelia komt wél uit dat weeshuis. Een persoonsverwisseling? Een nichtje met dezelfde naam? Ik moet het accepteren, dat gevoel is niet op feiten gebaseerd... Altijd als ik door Middelburg loopt ze met me mee, Cornelia – en verdwijnt net om de hoek als ik de straat inloop....

De luitenant

Maar mijn bezoek aan het Zeeuws archief had nog een doel. En waar ik altijd had verwacht dat ik ooit nog eens méér zou vinden over de afkomst van Cornelia, en bedrogen uitkwam, bleek dat andere spoor juist wél iets op te leveren.

Een spoor nota bene waarvan ik altijd had gedacht dat het met zekerheid doodliep. Het spoor naar de *vader* van Cornelis Abraham.

Op alle aktes stond 'vader onbekend'. In 1804, twee jaar na de geboorte van haar zoon, trouwt Cornelia met ene Cornelis Bost. Al in de jaren 70 had ik de mogelijkheid overwogen dat Cornelis' stiefvader ook zijn biologische vader was, maar dat is om meerdere redenen onwaarschijnlijk.

Maar toen, in 2008, dook Cornelia's naam onverwacht op tijdens een digitale zoektocht op de website van het Zeeuws archief, in een nieuw geplaatste, obscure bron: een maar 7 jaar bijgehouden boeteregister genaamd "In onecht geboren kinderen, 1795-1802." Ongehuwde vrouwen die een kind kregen, moesten dat bij de Middelburgse baljuw melden. Zij moesten de naam van de vader opgeven en een boete betalen van maar liefst 200 gulden. Dan ben je wasvrouw, verdien je 30 gulden per jaar, moet je ook nog voor een kind gaan zorgen en dan hangt er zo'n boete boven je hoofd... Het stadsbestuur van Middelburg had deze maatregel genomen omdat het aantal onechte kinderen in de

genoemde periode in hun ogen onrustbarend toenam. De aanwezigheid van een Frans garnizoen had daar ongetwijfeld mee van doen.

De toegang tot deze bron heeft maar kort op de website gestaan en het is een enorme mazzel dat ik hem net in die tijd tegenkwam. Want de bron bevatte de naam van een man die Cornelia aanwees als de vader van haar onechte kind.

Hij staat hier vermeld als 'Pieter Joseph Boederoe, fransman'. En daar is het dan toch: het leger van Napoleon! Interessant is voorts dat de plek waar Cornelia woonde, de Koningsstraat, pal tegenover de kazerne lag (en om de hoek van het weeshuis, trouwens!) Plotseling had ik dus een náám. En een naam waarmee ik misschien wel iets kon. Want ik wist dat de archieven van Napoleon – op de laatste chaotische jaren van zijn regering na – vrijwel compleet zijn en dat ze zich bevonden in Parijs. En laat ik nu een broer hebben die in Parijs woont.

Bij het eerstvolgende bezoek charterde ik mijn Franse schoonzusje en samen togen wij naar de Service Historique de l'Etat-Major de l'Armee de Terre in het Chateau de Vincennes. Pardon my French. Daar aangekomen, bleek dat je maanden tevoren in zo ongeveer 20-voud speciale toestemming moet aanvragen om voorbij de balie te komen. Echter, de overtuigingskracht van mijn schoonzus is legendarisch. Ik kon niet volgen wat ze allemaal te berde bracht, maar het hielp: wij mochten naar binnen zonder afspraak. In de archieven hebben we de militaire dossiers opgevraagd van alle mannen met een achternaam die ergens op Boederoe lijkt en met de voornaam Pieter of Pierre. Dat waren er minder dan ik had verwacht; zo'n 25. En van al die mannen was er slechts één die in de juiste periode in 'Batavie' was geweest. Deze had bovendien de tweede naam 'Joseph'. Voor mij is dat al met al reden om deze Pierre Joseph Boudry als vermoedelijke vader van Cornelis Abraham in mijn stamboom op te nemen.

Het leuke is dat je dankzij zo'n militair dossier gelijk een heleboel over iemand te weten komt, zoals de naam van zijn ouders en zijn militaire loopbaan. Pierre Joseph komt uit de buurt van Arras, de stad van Robespierre en de Unie van Atrecht. Hij is al sinds 1788 beroepsmilitair en als hij Cornelia Suvaal tegenkomt, is hij sergeant-majoor. Uiteindelijk brengt hij het tot 2^e luitenant.

In het dossier ook een brief uit 1811 van een notaris over achterstallige soldij. Onze Pierre was namelijk ten onrechte dood verklaard, gesneuveld bij Maagdenburg. Maar het ging om een persoonsverwisseling en nu wil hij toch wel graag zijn geld! Na 1811 bevat het dossier geen gegevens meer.

Mijn broer heeft onderzoek gedaan naar de lotgevallen van het 54^e regiment de ligne waartoe Pierre behoorde. Dat vocht in die periode in Spanje een aantal bloedige veldslagen uit. Is Pierre daarbij geweest en gesneuveld? Of zat hij gewond thuis bij Arras? Hier is nog verder onderzoek gewenst.

Uit de bron "onechte kinderen" weten we overigens nog iets over Pierre Joseph. We komen hem er namelijk nóg een keer in tegen. In januari 1801 bevalt de ongehuwde Maatje van de Kamp, een buurvrouw van Cornelia in de Koningsstraat, van een dochter

en noemt als de vader... ene Pieter Joseph Boudrou. Tja.. De arme Maatje en haar baby halen het niet. Pierre bezwangert vervolgens in juni van dat jaar mijn bet-bet-betovergrootmoeder Cornelia. Die natuurlijk niet kon beweren dat ze niet gewaarschuwd was!

Cornelia's kind blijft leven. En zo wordt zij dankzij haar kleine misstap de stammoeder van enkele honderden mensen, waaronder vrijwel iedereen met de achternaam Suvaal, die nu op minstens drie continenten wonen.

Welke conclusies die ik zou willen delen?

- Dat je familie verhalen niet letterlijk moet geloven, maar ook niet zomaar moet wegzuiven. De achternaam Suvaal had weliswaar niets te maken met het leger van Napoleon, maar het Y-chromosoom van mijn mannelijke familieleden wél.
- Dat het loont om te blijven zoeken naar ongebruikelijk bronnenmateriaal.
- Ik ben van mening dat je je fantasie en inlevingsvermogen mag gebruiken bij die zoektocht, mits je maar kritisch blijft en heel transparant bent, óók over de 'reasonable doubt' die vaak overblijft in je conclusies.

Dus ja, ik heb geen enkel bewijs dat het weesmeisje ook echt een weesmeisje was. En de luitenant, die bracht het trouwens nooit verder dan 2^e luitenant.

En weet ik zeker dat Pierre Joseph Boudry de vader was van Cornelis Abraham Suvaal? Nee, ik heb alleen een op documenten gebaseerd sterk vermoeden dat hij de Pieter Joseph Boederoe was die Cornelia noemde. Maar misschien loog ze wel, of wist ze het zelf niet zeker.

Ik kan met die onzekerheid leven. Want ik wist het 40 jaar geleden al: bij je afstamming is de vrouwelijke lijn nu eenmaal het meest betrouwbaar!